

raport 2020

Centrul pentru Jurnalism Independent

Centrul pentru Jurnalism Independent

Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) este prima organizație de media care acordă asistență jurnaliștilor și instituțiilor media din Republica Moldova, având scopul de a contribui la consolidarea unei prese libere și viabile, prin intermediul proiectelor ce oferă instruire în domeniul jurnalismului și relații cu publicul, campanii media, advocacy, cercetare și educație media.

Sumar

INTRODUCERE	4
AM CRESCUT AUDIENȚE ȘI AM CONTRIBUIT LA REALIZAREA MATERIALELOR JURNALISTICE DE CALITATE	6
Granturi pentru afaceri. „Marfa”: jurnalismul de calitate	6
AM PROMOVAT ACCESUL SĂNĂTOS LA INFORMAȚII ȘI AM APĂRAT DREPTURILE JURNALIȘTILOR	8
Celula de criză a jurnaliștilor și accesul la informație: „cheia și lacătul” transparenței	8
„Interesul public bate starea de urgență”	9
Accesul la informații și protecția datelor cu caracter personal: jurnaliști instruiți cum să-și apere drepturile, funcționari învățați cum să le respecte	10
CJI, „avocatul” de încredere al jurnaliștilor	10
Consultațiile juridice calificate, colacul de salvare al jurnaliștilor aflați în impas	11
CJI, „radarul” libertății presei din Republica Moldova	11
Aspectele critice ale presei, în vizorul CJI	11
AM RESPONSABILIZAT CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI	12
Ce presupune T(V)E Privește!?	12
AM SPRIJINIT JURNALISMUL DE CALITATE ȘI ÎN AL 26-LEA AN DE ACTIVITATE	13
Școala de Studii Avansate în Jurnalism, online, dar deschisă	13
Calitatea în jurnalism, de neclintit și-n pandemie	16
World Press Photo, din nou la Chișinău	16
Gala Anuală a Clubului de Presă „Jurnaliștii anului”: cei mai buni pe timp de criză, anunțați din... bucătărie	17
Portalul Media Azi și criza din Sănătate în raport cu jurnaliștii	18
Emisiunea Media Azi și cele mai relevante subiecte pentru comunitatea media	19
Presa și jurnaliștii, sub lupa CJI în campaniile electorale	19
AM AVERTIZAT CONSUMATORII DE MEDIA DESPRE PERICOLUL DEZINFORMĂRII	20
Portalul Mediaticritica, punct de referință în infodemie	20
Teleradio-Moldova și alte 11 instituții media în vizorul CJI	21
Podcastul cuMINTE – Filtrează cuMINTEa trează!	21
Media Radar și credibilitatea portalurilor media	22
Hackathonul media „Puterea a cincea” – puterea gândirii critice	22
Granturi pentru campanii împotriva dezinformării și propagandei în media	23
AM INSTRUIT NOI MESAGERI AI GÂNDIRII CRITICE	24
Educație pentru media, în tot mai multe școli	24
„Educația pentru media – prioritate în școala mea”	26
Săptămâna Educației Media, tradiție la CJI	26
ADUNAREA FONDATORILOR	27
MEMBRII CONSILIULUI DE ADMINISTRARE AL CJI	27
ECHIPA CJI 220	28
PROIECTE IMPLEMENTATE ÎN 2020 ȘI DONATORI/PARTENERI	29
RAPORT FINANCIAR 2020	31

Introducere

2020 a fost anul unor mari provocări, dar și al unor adaptări ingenioase. Așa a fost și pentru echipa Centrului pentru Jurnalism Independent. În condiții de criză și păstrând distanța socială, am continuat să facem ceea ce ne-am propus încă de la fondare, contribuind prin toate proiectele noastre la fortificarea presei independente din Republica Moldova.

Ce am făcut mai exact în 2020?

- Am crescut audiențe și am contribuit la realizarea materialelor jurnalistice de calitate.
- Am promovat accesul sănătos la informații și am apărut drepturile jurnaliștilor.
- Am responsabilizat Consiliul Audiovizualului.
- Am sprijinit jurnalismul de calitate.
- Am avertizat consumatorii de media despre pericolul dezinformării.
- Am instruit noi mesageri ai gândirii critice.

Eforturile pe care le-am depus în an de criză au generat cifre optimiste ce ne fac să continuăm aceeași cale.

Cu drag,

echipa Centrului pentru Jurnalism Independent

Centrul pentru Jurnalism Independent a rămas fidel și în 2020 valorilor și principiilor pe care le-a promovat încă de la fondare. Am susținut transparența și integritatea, respectul față de normele deontologice și etica profesională, egalitatea de gen și nediscriminarea, încurajând de fiecare dată respectarea drepturilor omului.

2020

Centrul pentru Jurnalism Independent în **10** cifre

146

de jurnaliști,

bloggeri, vloggeri, freelanceri, specialiști în comunicare, studenți inițiați în jurnalism sau instruiți despre tendințe în producerea de conținut media și nu doar

1

**Carte albă
a mass-mediei,**

publicată în premieră în Republica Moldova, prin care am apreciat efortul a 9 instituții de presă ce au rămas fidele normelor unui jurnalism corect

131

**de învățători
și profesori**

și-au dezvoltat abilitățile de predare a disciplinei Educație pentru media

2.800

de elevi și studenți

au devenit sau au rămas mesageri ai gândirii critice

1

**Celulă de criză
a jurnaliștilor**

lansată de CJJ, pentru prima dată în Republica Moldova, pentru a solidariza breasla și pentru a promova și pe timp de criză transparența și accesul sănătos la informațiile de interes public

3

**instrumente
inovative pentru
piața media –**

Podcast cuMINTE, aplicația Media Radar, platforma T(V)E Privește!, create de CJJ pentru a-i ajuta pe consumatorii de media să se informeze din surse credibile și să facă față valului de propagandă și dezinformare

Peste

50

de consultații juridice

oferite gratuit jurnaliștilor și instituțiilor media

De **23** de ori

am semnalat

cazuri de încălcare a drepturilor jurnaliștilor

22.883

de urmăritori

sunt alături de noi pe 5 pagini de Facebook

Peste

520 de ori

instituțiile media

ne-au citat sau ne-au preluat materialele

Am crescut audiențe și am contribuit la realizarea materialelor jurnalistice de calitate

În 2020, un an în care am învățat să ne adaptăm în plină criză provocată de pandemia de Covid-19, am susținut instituțiile media ajutându-le pe unele dintre acestea să-și sporească audiența online, veniturile din publicitate și calitatea produselor mass-media.

GRANTURI PENTRU AFACERI. „MARFA”: JURNALISMUL DE CALITATE

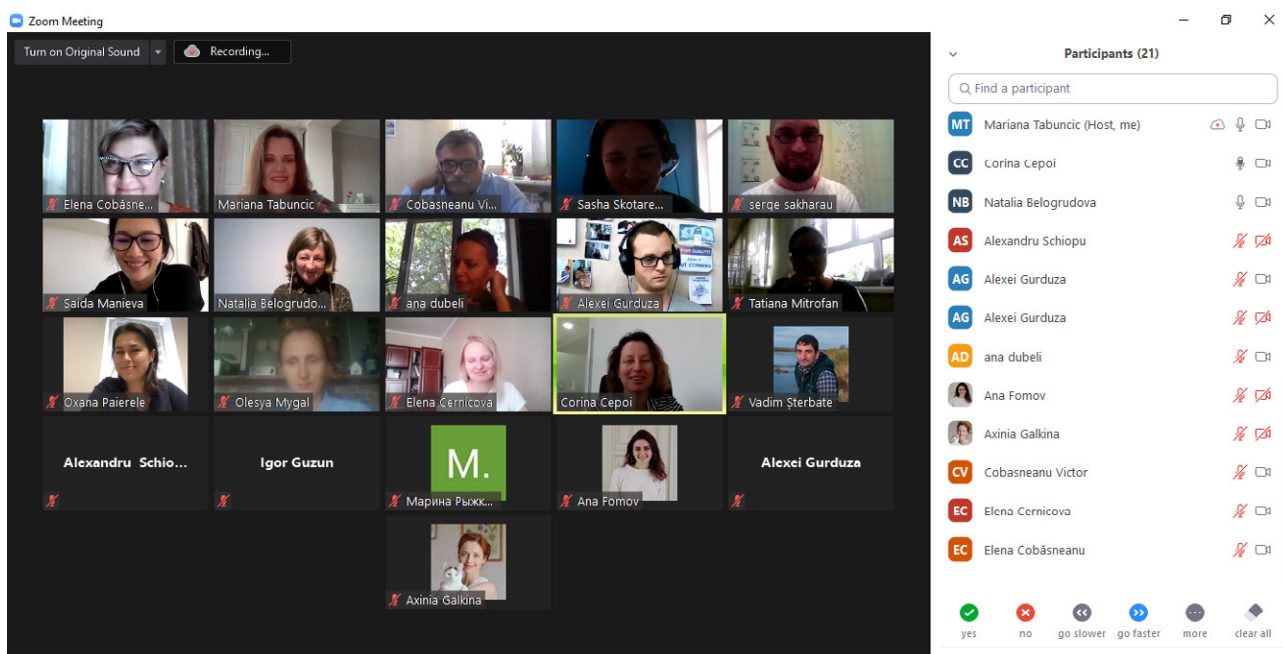
Cel puțin patru redacții sunt mai independente din punct de vedere financiar, dar și mai vizibile pe piața media din Republica Moldova. Locals, Wind, Știri Pozitive și Observatorul de Nord au devenit partenerii noștri după ce au participat la [un concurs de granturi](#) la care s-au înscris în total 23 de instituții media.

La prima etapă, am selectat 10 instituții de presă care au participat la [o instruire](#) susținută de Kirill Artemenko, cofondatorul companiei media «Бумара» din Sankt Petersburg, Rusia. Istoria companiei «Бумара», creată în 2012 și care în 2019

a înregistrat un venit de 500.000 de euro, a devenit, cu siguranță, o sursă de inspirație pentru jurnaliștii din Republica Moldova, prin crearea unui conținut de calitate și identificarea unor metode inedite de monetizare a acestuia, dar și prin faptul că instituția a căutat dintotdeauna să afle cine-i reprezintă audiența ca să corespundă necesităților de informare ale publicului său. Instruirea le-a permis participanților să-și revadă abordările și să-și îmbunătățească ideile de proiect, iar într-un final cele patru redacții – Locals, Wind, Știri Pozitive și Observatorul de Nord – au reușit să convingă juriul că ideile lor merită să fie puse în valoare.

Kirill Artemenko, cofondatorul companiei media «Бумара» din Sankt Petersburg, Rusia, instruește jurnaliștii în domeniul sporirii audienței. 13-14 martie, 2020

Partenerii media Locals, Observatorul de Nord, Wind și Știri Pozitive și-au împărtășit experiența în domeniul sporirii audienței și creșterii veniturilor. 25 septembrie, 2020.

Timp de șapte luni, jurnaliștii celor patru echipe au lucrat din greu la îmbunătățirea conținutului lor online și au elaborat noi strategii de promovare a acestuia, au stabilit parteneriate și au atras resurse financiare suplimentare în cadrul redacțiilor, devenind astfel mai competitivi în fața publicului. Au reușit să facă toate acestea, fiind ghidați de la distanță de Natalia Belogradova, expertă media în Rusia, și Serge Sakharau, fondatorul și redactorul-șef al publicației CityDog.by din Belarus. Ei s-au aflat virtual în redacțiile partenerilor proiectului pentru a împărtăși experiența cu 16 jurnaliști și a le oferi sugestii și recomandări pentru creșterea audienței în funcție de necesitățile fiecărei redacții.

Tot virtual, pe 25 septembrie 2020, cele patru instituții media și-au dat [întâlnire](#) pentru a face un schimb de opinii despre colaborarea de pe parcursul anului privind sporirea audienței, creșterea veniturilor și îmbunătățirea conținutului.

Tot în 2020, alte 10 instituții media, dintre care cinci locale – Albasat TV, Ziua de Azi, Nokta, Bas TV, Observatorul de Nord –, precum și cinci naționale – Moldova.org, Locals, Ziarul de Gardă, Diez, Batiscaf – au beneficiat de granturi pentru realizarea pachetelor multimedia care reflectă subiecte de interes public major. Toate cele 10 instituții partenere ale CJI au fost ghidate de un mentor la realizarea materialelor și periodic au fost

Am ajutat organizații ale societății civile să-și transmită mesajele mai eficient

În 2020, am continuat să acordăm suport comunicatorilor din cadrul mai multor organizații ale societății civile, pentru ca aceștia să transmită mai eficient mesajele instituțiilor pe care le reprezintă. La a [doua](#) ediție a proiectului de instruire și susținere a comunicatorilor din ONG-uri, desfășurată online în perioada 1-3 iulie 2020, cei 21 de participanți au fost ghidați de formatoarele Cristina Lupu, Sorina Ștefăruț și Ludmila Andronic cum să structureze strategii de comunicare și cum să transmită mesaje în situații de criză. O sesiune specială despre prezența ONG-urilor pe rețelele sociale a fost moderată de Stela Roman. Instruirea a fost urmată de un program de consultanță *in-house*, în cadrul căruia cinci organizații – Uniunea pentru prevenirea HIV și reducerea riscurilor, A.O. „Baștina Frăsinești”, Societatea pentru Protecția Păsărilor și a Naturii, A.O. „Afina” și A.O. „Cimișlieni de pretutindeni” – au fost asistate să-și elaboreze sau să-și actualizeze strategiile de comunicare.

evaluați de experți privind calitatea produselor media.

De asemenea, trei din cele cinci instituții de presă locale – Albasat TV, Ziua de Azi și Observatorul de Nord – au înregistrat îmbunătățiri la creșterea veniturilor proprii, în urma unui concurs de granturi lansat de CJI în august 2020 privind implementarea unui plan de business. Partenerii au fost ghidați online de expertul Serge Sakharau de la Minsk pentru ca ideile lor să prindă contur. Programul de business a încurajat redacția Ziua de Azi să realizeze transmisiuni Live (comerciale) de la evenimente publice și private. Redacția

Albasat TV s-a concentrat pe articole de publicitate și a elaborat o extensie a site-ului cu [anunțuri](#) locale, precum și o rubrică nouă [Foto – Video](#) care oferă posibilitatea de a descărca conținut foto-video de o calitate superioară contra cost. La rândul său, Observatorul de Nord a mai lansat o pagină în ziar și o nouă rubrică pe site-ul instituției [Locuri de Muncă în Soroca](#) unde sunt plasate anunțuri de angajare. Pentru că au reușit să-și pună în valoare ideile, cele trei redacții partenere reușesc să obțină venituri suplimentare, astfel devenind mai independente din punct de vedere financiar.

AM PROMOVAT ACCESUL SĂNĂTOS LA INFORMAȚII ȘI AM APĂRAT DREPTURILE JURNALIȘTILOR

În 2020, anul marilor provocări pentru jurnaliști și al încercărilor unor autorități de a le impune limite, Centrul pentru Jurnalism Independent a promovat și mai mult transparența și accesul sănătos la informațiile de interes public. 2020 a însemnat încă un an în care „am bătut” la ușile instituțiilor de stat pentru a le reaminti despre un proiect de lege privind accesul la informații, rezultat al

efortului depus de CJI și alte organizații de media, document care, dacă ar fi votat de Parlament, ar simplifica munca jurnaliștilor în interesul cetățenilor. 2020 a mai fost anul în care am căutat și am găsit soluții pentru a obține acces la informații, dar și anul în care am continuat să ne „batem” pentru libertatea presei și respectarea drepturilor colegilor noștri.

CELULA DE CRIZĂ A JURNALIȘTILOR ȘI ACCESUL LA INFORMAȚIE: „CHEIA ȘI LACĂTUL” TRANSPARENȚEI

Starea de urgență introdusă de autorități în contextul pandemiei de Covid-19 a pus la grea încercare activitatea jurnaliștilor. Accesul lor în instituțiile publice a devenit tot mai dificil, iar odată cu noile restricții le-a fost îngărdit și accesul la informații, lipsa transparenței din partea autorităților devenind tot mai accentuată. Iată de ce, la începutul lunii aprilie, ne-am zis că aceste obstacole pot fi depășite doar prin solidaritate. Astfel, am lansat în premieră în Republica Moldova [o celulă de criză](#) a jurnaliștilor prin care am solicitat Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să organizeze conferințe de presă săptămânale, în regim online, la care presa să poată adresa întrebări și primi răspunsuri în direct. După [solicitări](#) repetate, Ministerul a dat curs inițiativei, iar prima conferință cu

participarea online a jurnaliștilor a avut loc pe 1 mai 2020. Pe parcursul câtorva luni, instituția publică a organizat săptămânal astfel de conferințe.

„INTERESUL PUBLIC BATE STAREA DE URGENȚĂ”

Tradițional, pe 3 mai, am lansat [Zilele Libertății Presei](#) pentru a aduce în atenție problemele mass-mediei. Pentru că pandemia de Covid-19 a fost un pretext pentru multe autorități să închidă ușile în fața jurnaliștilor, de Zilele Libertății Presei am spus-o răspicat: „Interesul public bate starea de urgență”. Am atras astfel atenția instituțiilor de stat asupra faptului că trebuie să manifeste o deschidere mai mare față de presă, să asigure transparența actului decizional și să faciliteze accesul la informații de interes public pentru jurnaliști, chiar și în condiții de pandemie.

În context, am lansat o petiție în adresa autorităților privind necesitatea de a oferi jurnaliștilor acces la informațiile de interes public. [Petiția, adresată Parlamentului și Guvernului](#), a fost semnată de peste 500 de persoane care s-au alăturat îndemnului nostru. În răspuns la [petiția lansată de CJI](#), reprezentanții Guvernului au căzut de acord că mecanismele pentru asigurarea accesului la informație trebuie perfecționate și au precizat că planifică să revadă cadrul normativ „în vederea fortificării libertății de exprimare și neadmiterii limitării nejustificate a accesului la informație”.

Tot de Zilele Libertății Presei, am reamintit autorităților că trebuie să publice pe site-urile lor mai multe tipuri de informații care să faciliteze accesul jurnaliștilor, membrilor societății civile și cetățenilor la datele

de interes public. Astfel, le-am „ajutat” să afle mai multe despre [standardele de publicare proactivă a informației în perioade de criză](#).

Iar pentru a evidenția cât de închise au devenit instituțiile publice pe perioada stării de urgență și de a determina autoritățile să manifeste o mai mare deschidere în raport cu presa, am desfășurat un [flash-mob online](#) reamintind și pe Facebook că „[Interesul public bate starea de urgență](#)”. Problema privind restricționarea accesului la informații a fost semnalată în spațiul public și prin intermediul unei [caricaturi](#), promovată intens pe rețelele sociale. Zeci de jurnaliști și consumatori de media s-au alăturat campaniei.

Materiale de protecție pentru jurnaliști

Și pe noi pandemia de Covid-19 ne-a făcut să ne îndreptăm atenția spre sănătatea și grija față de cei dragi. Măștile și dezinfectantele ne-au fost mereu la îndemână pentru a ne proteja pe noi și pe apropiații noștri. Majoritatea jurnaliștilor și-au continuat activitatea reușind să aducă informații de calitate în casele noastre. Ne-am propus să le fim alături și am reușit să distribuim echipamente de protecție redacțiilor partenere. Astfel, în luna iunie, 12 instituții de presă locale și naționale au beneficiat de câte un set de materiale de protecție format din măști, mănuși și dezinfectante. În luna decembrie am venit din nou în ajutorul redacțiilor suplindu-le setul de materiale de protecție, la care am adăugat și 100 de vouchere de testare pentru Covid-19.

Mai mult, am oferit granturi pentru ca patru redacții independente – Agora, Jurnal TV, Pro TV, Ziarul de Gardă – să poată continua reflectarea corectă și echidistantă a evenimentelor curente, chiar și în perioada de criză provocată de Covid-19.

În 2021 vom continua să sprijinim jurnaliștii, pentru ca ei să-și facă munca în condiții sigure.

În contextul pandemiei de Covid-19, CJI a distribuit echipamente de protecție redacțiilor partenere

ACCESUL LA INFORMAȚII ȘI PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL: JURNALIȘTI INSTRUIȚI CUM SĂ-ȘI APERE DREPTURILE, FUNCȚIONARI ÎNVĂȚAȚI CUM SĂ LE RESPECTE

În octombrie 2020, Centrul pentru Jurnalism Independent, în parteneriat cu Centrul de Resurse Juridice din Moldova, [a instruit 10 jurnaliști](#) în domeniul accesului la informații și protecția datelor cu caracter personal, încurajându-i să-și valorifice și să-și apere drepturile și libertățile inerente activității profesionale. În plus, în cadrul aceleiași instruirii, am reușit să stabilim punți de colaborare dintre cei 10 reprezentanți ai presei și 16 avocați care și-au fortificat cunoștințele în domeniul legislației mass-media și vor fi gata să le sară în ajutor jurnaliștilor atunci când va fi nevoie asistență calificată din partea defensorilor.

Pe de altă parte, pentru a îmbunătăți experiențele de interacțiune ale jurnaliștilor cu funcționarii publici, am continuat [programul de instruire desfășurat în parteneriat cu Academia de Administrare Publică](#) încă din 2019. Și în 2020 am instruit la Academie zeci de funcționari.

Nici provocările generate de situația pandemică nu ne-au oprit. Am reușit [să creăm un curs online](#) pe care l-am oferit Academiei de Administrare Publică și prin intermediul căruia alți zeci de funcționari au fost instruiți în domeniul dreptului de acces la informație al reprezentanților presei.

CJI, „AVOCATUL” DE ÎNCREDERE AL JURNALIȘTILOR

În 2020 am continuat să acordăm asistență jurnaliștilor de bună credință atunci când au fost acționați în judecată sau când li s-au încălcat anumite drepturi. Astfel, în cinci cazuri, am acordat reprezentare gratuită în instanțele de judecată și la Procuratura Antiruptie:

Interceptarea convorbirilor telefonice.

În decembrie 2019, după ce deputatul Chiril Motpan a declarat că, pe lângă reprezentanți ai unor organizații neguvernamentale, în perioada guvernării PD au fost interceptați și mai mulți jurnaliști, Procuratura Anticorupție a declanșat o anchetă. CJI a continuat să acorde asistența necesară colegilor citați în calitate de martori.

Vladimir Moșneaga vs. Ziarul de Gardă, Unimedia.info și Nordnews.md. În 2019, Ziarul de Gardă a publicat o investigație despre proprietățile fostului procuror Vladimir Moșneaga. Articolul a fost preluat de Unimedia.info și Nordnews.md. Ex-procurorul a acționat în judecată cele trei instituții de presă, invocând că a fost defăimat. Dosarul este examinat la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

Dosarul Radio Orhei vs. Consiliul Audiovizualului, care a fost inițiat încă în 2018. Jurnaliștii au acționat CA în instanța de judecată după ce instituția de stat a oferit licență unui post de radio cu aceeași denumire. După ce prima instanță și Curtea de Apel le-au respins acțiunea și apelul, în 2020, Curtea Supremă de Justiție a declarat recursul Radio Orhei inadmisibil. Reclamanții și avocatul acestora analizează oportunitatea expedierii unui plângeri la CtEDO.

RISE Moldova vs. Comisia Electorală Centrală (CEC). Reporterii de investigație au solicitat CEC acces la declarațiile de avere originale ale candidaților la alegerile parlamentare desfășurate la începutul anului 2019. Instituția a respins solicitarea, pe motiv că declarațiile conțin date cu caracter personal. Dosarul este examinat la Curtea de Apel Chișinău.

Igor Dodon vs. Ziarul de Gardă. În ianuarie 2020, Ziarul de Gardă a publicat un articol despre vacanțele multiple ale fostului președinte al Republicii Moldova în câteva resorturi de lux. Igor Dodon a acționat săptămânalul în judecată, invocând o presupusă încălcare a dreptului său la respectarea vieții private și de familie. Dosarul este examinat la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

CONSULTAȚIILE JURIDICE CALIFICATE, COLACUL DE SALVARE AL JURNALIȘTILOR AFLAȚI ÎN IMPAS

Pe parcursul anului 2020, am oferit consultații juridice gratuite jurnaliștilor și instituțiilor mass-media într-un număr-record de peste 50. Necesitatea de a beneficia de asistență juridică calificată a sporit pe parcursul anului, în special, din cauza crizei pandemice, care a pus pe umerii presei o serie de greutăți. Bunăoară, jurnaliștii s-au confruntat cu numeroase cazuri de îngrădire a accesului la evenimentele publice, concedieri ilegale, cereri de chemare în judecată abuzive din partea protagoniștilor materialelor jurnalistice și limitarea accesului la informațiile de interes public, refuzurile din partea autorităților fiind la ordinea zilei. Am ținut să urmărim evoluția fiecărui caz în parte și

să ne asigurăm că am făcut tot posibilul pentru a fi de ajutor presei. Tocmai din aceste motive, pe parcursul anului 2020, asistența juridică oferită de CJI a fost colacul de salvare al jurnaliștilor aflați în situații dificile.

Și în 2020, în fiecare zi de vineri, ați putut urmări sfaturile de ordin juridic la tradiționala rubrică „Juristul Presei” – în total 62 pe parcursul întregului an. Am ținut să informăm jurnaliștii despre soluțiile pe care le oferă legea pentru problemele cu care se confruntă zi de zi reprezentanții mass-media, reflectând aceste subiecte în funcție de actualitatea și utilitatea lor pentru presă.

CJI, „RADARUL” LIBERTĂȚII PRESEI DIN REPUBLICA MOLDOVA

Am rămas „radarul” libertății presei, urmărind zi de zi dacă drepturile jurnaliștilor sunt respectate. Centrul pentru Jurnalism Independent, alături de alte șapte organizații de media partenere, a reacționat de fiecare dată când reprezentanții mass-media au devenit ținta atacurilor și agresiunilor. Pe parcursul anului 2020, am semnalat 23 de cazuri de îngrădire a drepturilor jurnaliștilor, captând atenția societății civile și a corpului diplomatic acreditat la Chișinău asupra problemelor care pun în pericol libertatea presei. Acest fapt a contribuit la sporirea suportului din partea comunității și a pus presiune asupra autorităților pentru a investiga abuzurile și a combate practicile de acest fel.

Pentru a oferi comunității media, dar și consumatorilor de presă acces la informații actuale din domeniul legislației mass-media, CJI a lansat șase ediții ale buletinului legislativ în limbile română și rusă. Pe lângă noutățile legislative, buletinul mai conține deciziile Consiliului Audiovizualului și hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului care vizează jurnaliștii și instituțiile media. În special, aceste buletine au contribuit la informarea reprezentanților mass-media cu privire la realitățile juridice ce îi vizează în mod direct și a fost extrem de util pentru juriștii practicieni antrenați în apărarea drepturilor și intereselor jurnaliștilor.

ASPECTELE CRITICE ALE PRESEI, ÎN VIZORUL CJI

În februarie 2020, ca să știm starea reală a presei și încotro „se îndreaptă” mass-media din Republica Moldova, CJI a lansat [„Indicele privind Situația presei din Republica Moldova”](#) pentru anul 2019.

Raportul a reflectat situația reală a mass-mediei și a punctat principalele aspecte critice cu care se confruntă presa din Republica Moldova, ce necesită să fie remediate.

Am responsabilizat Consiliul Audiovizualului

Unul dintre obiectivele pe care și le-a propus CJI pentru anul 2020 a fost responsabilizarea Consiliului Audiovizualului (CA). Astfel, odată cu lansarea [platformei T\(V\)E Privește!](#) în iulie 2020, CA s-a văzut pus în situația să adopte o atitudine mai responsabilă în raport cu consumatorii de presă.

T(V)E Privește! sau la un „click” distanță de Consiliul Audiovizualului

”

Ați avut vreodată senzația că postul de radio sau TV pe care îl urmăriți vă oferă o informație părtinitoare, care discriminează, dezinformează, promovează scene violente sau limbaj vulgar? V-ați simțit frustrați că nu puteți lupta cu aceste fenomene?

CE PRESUPUNE T(V)E PRIVEȘTE!?

Dacă ați răspuns cu „da” la aceste întrebări, atunci iată de ce am lansat platforma T(V)E Privește! Mai exact, este un instrument unic în Republica Moldova prin care cetățenii pot să semnaleze atunci când posturile radio și TV difuzează conținut neconform cu deontologia, etica jurnalistică și legislația din domeniu. Tot ce trebuie să facă telespectatorii sau radioascultătorii este să indice într-un formular special detalii despre postul și programul la care au sesizat eventuale abateri, iar echipa CJI, după o verificare minuțioasă, transformă plângerile în petiții pe care le expediază Consiliului Audiovizualului.

Astfel, prin intermediul acestui instrument, CJI își propune să contribuie la creșterea gradului de implicare a consumatorilor de media în procesele de monitorizare a conținutului mediatic, precum și la responsabilizarea Consiliului Audiovizualului. În

primele șase luni de la lansarea T(V)E Privește!, am recepționat 50 de sesizări de la cetățeni, care vizează numeroase încălcări, de la filme cu scene de violență, erotice, triviale ori limbaj injurios, la lipsa pluralismului opiniilor și publicitatea politică ascunsă. În baza plângerilor, am expediat la CA 20 de petiții. În mai multe cazuri, autoritatea responsabilă de domeniul audiovizual a aplicat sancțiuni.

Platforma a fost solicitată în special pe parcursul perioadei electorale pentru alegerile prezidențiale din toamna anului 2020. Și atunci, CJI a transformat plângerile în petiții, pe care le-a trimis membrilor Consiliului Audiovizualului, contribuind la disciplinarea furnizorilor care, inclusiv în campania electorală adoptă un comportament părtinitor în raport cu unele grupuri de interese politice și neglijează principiile de activitate ale jurnalistului, dar și la responsabilizarea CA.

Am sprijinit jurnalismul de calitate și în al 26-lea an de activitate

În 2020, chiar dacă pandemia a impus restricții, am continuat să instruim jurnaliștii pentru a-i susține să facă jurnalism de calitate. Așa că am continuat să oferim studenților, jurnaliștilor începători sau cu experiență mai multe oportunități pentru a-și dezvolta abilitățile profesionale. Pe parcursul anului, am lăsat cursurile Școlii de Studii Avansate în Jurnalism deschise pentru toți cei interesați și am desfășurat sesiuni de informare și instruire cu participarea unor experți de peste hotare.

ȘCOALA DE STUDII AVANSATE ÎN JURNALISM, ONLINE, DAR DESCHISĂ

Pentru Școala de Studii Avansate în Jurnalism din Moldova (ȘSAJ), lansată în 2006 și ajunsă la cea de-a 15-a promoție, anul 2020 a însemnat perioada unor mari schimbări și adaptări. Activitatea Școlii a fost marcată pe durata întregului an de situația pandemică. Cu toate acestea, am reorganizat și re-gândit activitățile planificate în anul 2020 și ne-am ajustat la noua realitate. Începând cu luna martie am transferat predarea cursurilor cu prezență în

clasă, în online. Am folosit, de asemenea, și modelul hibrid (online și offline), respectând regulile impuse de situația epidemiologică și distanța socială.

Astfel, ȘSAJ a reușit să realizeze toate cursurile planificate pentru anul 2020. Cei opt studenți admiși la studii (promoția a 14-a) au urmat 34 de cursuri. Ei au învățat tehnici de scriere a știrii, ce înseamnă jurnalismul mobil, de investigație, au practicat

Promoția a 14-a, la început de an de studii, alături de Alex Nedea, jurnalist de investigații în România

scrierea materialelor pe teme sociale, economice și politice. De asemenea, au aflat despre managementul unei instituții media, despre antreprenoriat și cum să lansezi un start-up în acest domeniu.

Am păstrat cursurile noi, incluse în program începând cu anul academic 2019-2020: Blogging, Vlogging, Journalism Mobil (MoJo), Jurnalismul vizual, Social Media Marketing, Antreprenoriat și modele de afaceri jurnalistice inovatoare, Startup-uri în media, Digital Storytelling.

În perioada mai-iunie, programul și strategia ȘSAJ au fost evaluate de Laura Kelly, profesoară-asistentă la Universitatea Americană din Bulgaria, în cadrul Departamentului Jurnalism și Comunicare.

Studentii din promoția a 14-a au efectuat stagii în mai multe redacții din Republica Moldova (Agora, RISE Moldova, Oameni și Kilometri, Sănătate Info, Economia, Moldova9.md, Privesc.eu). Pe parcursul anului, peste 20 de materiale semnate de studenții ȘSAJ, realizate în cadrul cursurilor, dar și al stagiului, au fost publicate în presa din Republica Moldova.

Alte șase persoane au fost admise la studii în septembrie 2020, în urma organizării campaniei de admitere. Este a 15-a promoție a ȘSAJ. De asemenea, în cadrul campaniei de admitere și de promovare a Școlii a fost organizată, în luna februarie, Ziua Ușilor Deschise, eveniment la care au participat zeci de potențiali studenți, iar în luna iulie evenimentul a fost realizat online.

În anul 2020 am continuat să acceptăm la cursurile ȘSAJ pe toți cei interesați de jurnalism, o premieră lansată în anul 2019, când cursurile Școlii au fost deschise

și pentru alte persoane decât candidații admiși la studii în urma concursului de admitere.

Astfel, în perioada 1 ianuarie – 31 decembrie 2020, la cele 34 de cursuri ale ȘSAJ au participat cel puțin 60 de persoane, inclusiv din diasporă. Profilul acestora este unul divers, de la reporteri, bloggeri, vloggeri, freelanceri, studenți până la manageri de ONG-uri, specialiști în comunicare și relații cu publicul și artiști pasionați de *string art*. Cursurile cu cea mai mare audiență în rândul altor beneficiari decât studenții Școlii au fost: Podcasting, Vlogging, Editarea Video, Cultivarea limbii române. De remarcat este că mai mulți profesioniști din media au manifestat interes pentru cursurile noastre.

Activități extra-curriculare: La sfârșitul anului, studenții au efectuat două vizite în studiourile posturilor de radio și TV din Chișinău, în cadrul cursurilor Jurnalism TV și Știrea și reporteria. De asemenea, pentru a facilita predarea online a cursurilor, am organizat în luna octombrie training-ul „Instrumente de predare online”, cu Vitalie Eșanu, expert în IT, pentru 14 instructori ai ȘSAJ. Ei au învățat să utilizeze platformele Zoom și Google Classroom, aplicând ulterior cunoștințele dobândite la cursurile predate studenților Școlii.

Performanțe: Și în 2020, foști studenți ai ȘSAJ s-au făcut remarcați pe piața media din țară. Două dintre absolvenții ȘSAJ – Vlada Ciobanu și Natalia Sergheev, precum și instructora Victoria Colesnic au fost printre cei mai buni jurnaliști ai anului, desemnați la Gala „Jurnaliștii anului”, ediția 2020, desfășurată de CJI. Un alt instructor al ȘSAJ, fotojurnalistul Nicolae Pojoga, a luat Premiul de excelență.

Kirill Artemenko, cofondatorul companiei media «Бумага» din Sankt Petersburg, Rusia, le împărtășește jurnaliștilor experiența de gestionare a unei afaceri în media. 12 martie 2020

CALITATEA ÎN JURNALISM, DE NECLINTIT ȘI-N PANDEMIE

În luna martie, cu câteva zile înainte de a fi instituită starea de urgență în Sănătate, am reușit să ne întâlnim la Chișinău cu Kirill Artemenko, cofondatorul companiei media «Бумага» din Sankt Petersburg, Rusia. În cadrul unei întâlniri informale, expertul le-a împărtășit jurnaliștilor experiența sa de gestionare cu succes a unei afaceri în media.

Din luna aprilie, însă, pentru a face față noilor provocări am adaptat conținutul instruirilor la formatul online, încercând să fim mai aproape de jurnaliști și de necesitățile lor. Astfel, am realizat 41 de instruiri și consultații online individuale pentru 23 de jurnaliști din presa locală – Albasat TV, Ziua de Azi, Nokta, Bas TV și Observatorul de Nord. Trainerii străini – Serge Sakharau, fondatorul și redactorul-șef al publicației CityDog.by din Belarus; Anastasia Borema, manageră, rețele sociale (Social Media Manager – SMM, n.r.) la Bihus. INFO, Ucraina; Cătălin Bindea și Cristiana Andrei, SMM, România – i-au învățat pe jurnaliști cum să-și planifice mai bine conținutul online, cum să gestioneze redacția pe timp de pandemie, cum să implementeze un plan de business și cum să-și sporească audiența.

”

Dacă îți respecti cititorul, el începe să te iubească și să se simtă parte a ceea ce faci”,

Kirill Artemenko,
cofondatorul «Бумага»

Tot în 2020, am fost alături de jurnaliștii-fotografi, pe care i-am încurajat să participe la diverse concursuri internaționale de fotografie pentru a-și pune în valoare creațiile. În luna noiembrie, am invitat 12 jurnaliști-fotografi să descopere arta fotografică prin prisma World Press Photo în cadrul unei instruiri online.

Împreună cu fotografa georgiană Daro Sulakauri, ale cărei lucrări au fost publicate în National Geographic, New York Times, Forbes, GEO Magazine, Der Spiegel, Mother Jones, Sunday Times, The Economist, Bloomberg, die Zeit, participanții au aflat ce se ascunde în spatele activității de fotograf, cum descoperim istorii fotografice uimitoare și cum le prezentăm unei audiențe globale.

WORLD PRESS PHOTO, DIN NOU LA CHIȘINĂU

Pandemia nu a fost o piedică pentru ca cea mai prestigioasă expoziție fotografică la nivel mondial, World Press Photo, să [ajungă](#) la Chișinău pentru a patra oară consecutiv. Organizată tradițional la Muzeul Național de Istorie, expoziția a adunat timp de trei săptămâni, în perioada 18 noiembrie – 9 decembrie 2020, peste [1.300](#) de iubitori de artă vizuală, dornici să descopere istoriile impresionante din spatele celor 140 de fotografii câștigătoare care au scos în evidență realitățile anului 2019. Imagini care au surprins emoții și lacrimi de bucurie, durere și compasiune, deznădejde și speranță au ținut publicul conectat la această expoziție, învățându-l să pună preț și să descopere valoarea unei fotografii, care poate spune mai multe decât o mie de cuvinte.

Muzeul Național de Istorie a găzduit cea de-a patra ediție a expoziției World Press Photo.
18 noiembrie – 9 decembrie 2020

JURNALIȘTII ANULUI 2020
Ediția a 26-a

Gala Anuală a Clubului de Presă

Gala Jurnaliștii Anului 2020, în format online.
23 decembrie 2020

GALA ANUALĂ A CLUBULUI DE PRESĂ „JURNALIȘTII ANULUI”: CEI MAI BUNI PE TIMP DE CRIZĂ, ANUNȚAȚI DIN... BUCĂTĂRIE

Tradițional, la sfârșit de an tragem linia și desemnăm „Jurnaliștii anului” în cadrul Galei Anuale a Clubului de Presă. Și pentru că pandemia nu s-a lăsat dusă nici la sfârșit de an, a trebuit din nou să facem un exercițiu de imaginație și să identificăm un format, care, pe de o parte, să mențină suspansul și interesul, iar pe de altă parte, să ofere siguranță tuturor participanților.

Ne-am dat iarăși întâlnire în spațiul virtual, în cadrul unui [eveniment](#) inedit la care câștigătorii au fost anunțați din... bucătărie, în timp ce am gătit o zeamă. Am putut culege „roadele” doar după ce jurnaliștii au participat la un [concurs](#) la care au expediat în total 69 de dosare. Materialele au fost inițial jurizate de experți în domeniu, după care au fost analizate de Consiliul de administrare al CJI și de Adunarea fondatorilor. În 2020 am oferit 11 premii la opt categorii, precum și șase premii speciale. Pentru că anul a fost unul deosebit și a pus la grea încercare munca jurnaliștilor, am decis să oferim un „măr” și pentru cea mai amplă reflectare a tematicii Covid-19. Pentru activitatea desfășurată, în anul 2020 de premii s-au învrednicit următorii jurnaliști:

- **Reflectarea amplă a tematicii Covid-19**
Violeta Colesnic, *Report.md* și *Sanatateinfo.md*;

- **Podcast/reportaj audio**
Natalia Sergheev și Victoria Colesnic, *Podcastul „Sunt Bine”*;
- **Reportaj online**
Moldova.org;
- **Reportaj video**
Felicia Crețu, *CU SENS*;
Oameni și Kilometri;
Viorica Tătaru și Andrei Captarenco, *TV8*;
- **Longread**
Alexandra Batanova, *NewsMaker*;
- **Opinie-editorial**
Stela Untilă, *NewsMaker*;
- **Fotografie**
Nadejda Roșcovanu, *Jurnal.md*;
- **Investigație**
RISE Moldova;
Victor Moșneag, *Ziarul de Gardă*.

Premii speciale:

- **Debutul anului:** *CU SENS*;
- **Speranța anului:** Georgeta Carasiucenco, *Moldova.org*;
- **Pentru reflectarea activă a subiectelor din stânga Nistrului:** „Asfalt de Moldova, între două maluri”, *Jurnal TV*;
- **Cel mai bun blog:** Vlada Ciobanu;
- **Evoluția anului:** *AGORA*;
- **Premiul de excelență:** Nicolae Pojoga.

Cartea albă a mass-mediei

Pentru a aprecia activitatea instituțiilor de presă care își fac onest meseria am lansat în mai 2020 „[Cartea albă a mass-mediei din Republica Moldova](#)”. Aceasta ilustrează istoriile de succes ale nouă instituții de presă locale și naționale: Agora, Centrul de Investigații Jurnalistice, Moldova.org, NewsMaker, Observatorul de Nord, RISE Moldova, SP Bălți, TV8 și Ziarul de Gardă, care, de-a lungul anilor, în pofida tuturor dificultăților, au reușit să se dezvolte și să facă jurnalism de calitate.

PORTALUL MEDIA AZI ȘI CRIZA DIN SĂNĂTATE ÎN RAPORT CU JURNALIȘTII

Pandemia de coronavirus a marcat și agenda editorială a redacției Media Azi. Odată cu instalarea stării de urgență, am contribuit la sporirea nivelului de pregătire profesională a breslei jurnalistice, fiind singura sursă locală care a abordat criza din Sănătate în raport cu profesioniștii media, oferindu-le instrumente și resurse utile în informarea despre Covid-19, sfaturi despre siguranța în teren și munca de acasă, sugestii cu privire la provocările financiare pe care le-a generat pandemia, precum și îndrumări privitoare la menținerea sănătății mentale în situații de criză. De altfel, cele mai citite articole pe site în 2020 au fost cele cu lista de resurse utile pentru a scrie despre pandemie și aspectele etice ale jurnalismului pe timp de Covid-19. Totodată, prin mai multe articole, comentarii, emisiuni și fotografii distribuite pe rețele, am arătat cum trec multe redacții peste provocările generate de pandemie.

Am ținut pulsul și în cazul altor evenimente din domeniul media, propunându-ne să sporim nivelul de înțelegere al cetățenilor cu privire la impactul anumitor fenomene pe această piață, dar și să îndemnăm autoritățile să acționeze. Am explicat detaliat și pe înțeles situația cu privire la digitalizare, inițiativele care au ajuns în Parlament ce vizează domeniul media și modificările legislative, deciziile luate de Consiliul Audiovizualului și mai ales prestația autorității în cadrul campaniei electorale pentru alegerile prezidențiale.

Am continuat să ilustrăm subiectele fierbinți sau unele situații problematice din mass-media prin intermediul caricaturilor Media Azi, o cale mai ușoară de a ne face mesajul mai auzit și mai accesibil.

EMISIUNEA MEDIA AZI ȘI CELE MAI RELEVANTE SUBIECTE PENTRU COMUNITATEA MEDIA

Tot anul trecut, am adus la aproape fiecare două săptămâni ediții noi ale emisiunii Media Azi – un produs destinat atât comunității media, cât și publicului larg. Împreună cu invitații – experți și cercetători media, colegi-jurnaliști și autorități – am readus în discuție probleme relevante: de la dificultăți în accesarea informației și a bazelor de date, la restanțele privind libertatea de exprimare și altele.

Toate edițiile pot fi urmărite pe portalul [Media-azi.md](https://media-azi.md), [Moldova-azi.md](https://moldova-azi.md), precum și pe [canalul de YouTube al CJI](https://www.youtube.com/channel/UCJ1...).

Publicul străin a avut posibilitatea să se informeze despre evenimentele din domeniul media prin intermediul buletinului lunar Moldova Media News.

PRESA ȘI JURNALIȘTII, SUB LUPA CJI ÎN CAMPANIILE ELECTORALE

Pe lângă criza din Sănătate, în Republica Moldova toamna anului 2020 a fost marcată de campania electorală pentru alegerile prezidențiale. Tradițional, am urmărit felul în care 10 posturi de televiziune au informat telespectatorii despre toate evenimentele privind alegerile, de la promisiunile candidaților, până la sondajele ce îi arătau câștigări pe unii și perdanți pe alții. Am lansat șase rapoarte și am punctat cele mai grave abateri comise de cele 10 redacții, îndemnând jurnaliștii să se conducă de normele Codului deontologic al jurnalistului, și nu de politica editorială impusă de grupuri politice.

În premieră pentru Republica Moldova, tot [în campania electorală](#) pentru alegerile prezidențiale din 2020, dar [și până atunci](#), am monitorizat comportamentul jurnaliștilor și al redacțiilor pe rețeaua

socială Facebook. În cele trei rapoarte, CJI a recomandat, între altele, ca normele deontologice să fie respectate inclusiv pe Facebook, iar în Codul deontologic al jurnalistului să fie reconceptualizat statutul rețelelor sociale, ținând cont de oportunitățile, dar și de pericolele mediului online.

În 2020, [CJI a mai constatat](#) că subiectele despre procesul de reglementare transnistreană și relația Chișinău-Tiraspol nu au fost o prioritate pentru mai multe instituții media de pe ambele maluri ale Nistrului, mai exact 10 redacții monitorizate timp de câteva săptămâni. CJI le-a îndemnat să se implice mai activ în procesul de reflectare a relațiilor de pe ambele maluri ale Nistrului, prin prezentarea corectă și echidistantă a realităților, oferind cuvânt tuturor părților implicate în negocieri.

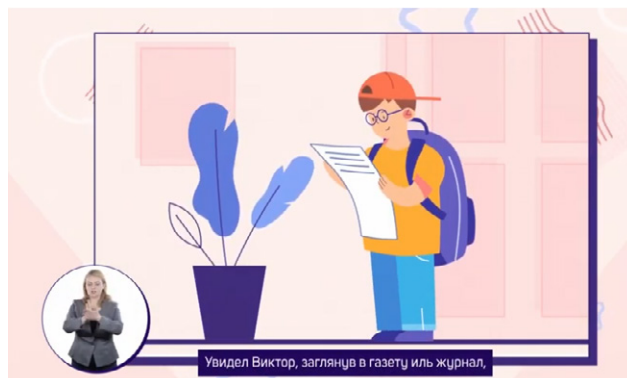
Am avertizat consumatorii de media despre pericolul dezinformării

PORTALUL MEDIACRITICA, PUNCT DE REFERINȚĂ ÎN INFODEMIE

În contextul infodemiei, care nu a ocolit Republica Moldova, am înțeles cât de importantă este pentru comunitatea noastră demascarea falsurilor și a manipulării despre Covid-19 și am oferit zilnic publicului articole care au scos la iveală dezinformarea din media la acest subiect și manipularea ce persista pe rețelele sociale, ajutându-i să navigheze prin avalanșa informațională. Astfel, în 2020, portalul Mediacritica și-a dublat numărul de vizualizări, devenind o sursă de referință.

Prin exemplificarea știrilor scrise cu derapaje de la Codul deontologic al jurnalistului și alte instrumente de autoreglementare, dar și prin analize semnate de experți și cercetători media, am contribuit, pe de o parte, la dezvoltarea spiritului critic al consumatorilor de media, iar pe de altă parte, ne-am propus să menținem în atenția jurnaliștilor standardele profesionale ale breslei. La rubricile „Media în vizor” și „Filtrează informația”, am trecut prin filtru subiecte politice, probleme sociale, articole care au promovat stereotipuri, discriminarea, dezechilibrul de gen și devieri ce au ținut de protecția minorilor.

Printre produsele unice lansate de Mediacritica în 2020 se numără și jocul interactiv „[Insula Adevărului](#)”, destinat elevilor din clasele primare și conceput pentru testarea cunoștințelor în materie de educație media, gândire critică și informare corectă. Jocul online le propune copiilor să încerce rolul de jurnalist sau jurnalistă și să parcurgă un traseu cu 10 întrebări în baza unei întâmplări de pe o insulă imaginată, având drept rezultat dezvoltarea abilităților de analiză critică ale elevilor, provocați de mici să facă față dezinformării și falsurilor.

Victoraș și pericolul falsurilor din media

Anul trecut, ne-am propus să le vorbim copiilor, adolescenților, dar și părinților lor despre pericolele informaționale din presă și mediul online prin intermediul a trei animații. L-am „chemat” în ajutor pe [Victoraș](#), un personaj imaginar care a căzut în plasa falsurilor, crezând fidel mai multor știri pe care le-a auzit la unele posturi de radio, televiziuni sau le-a citit pe Internet. Cine l-a ajutat să înțeleagă mai bine cum stau, de fapt, lucrurile? Bunicul! Povestea lui Victoraș este o lecție pentru toți consumatorii de media, cu îndemnul să gândească, să selecteze și să analizeze informațiile înainte să le creadă ca atare.

În [alte două animații](#), am abordat într-un limbaj accesibil regulile de conduită în mediul online și am trecut în revistă întrebările pe care fiecare dintre noi trebuie să și le pună atunci când alege să se informeze de pe un site. Animațiile au devenit o sursă utilă pentru profesorii care predau cursul opțional Educație pentru media în școli.

TELERADIO-MOLDOVA ȘI ALTE 11 INSTITUȚII MEDIA, ÎN VIZORUL CJI

Și în 2020 am stat cu ochii pe 12 instituții media – televiziuni și portaluri cu acoperire națională, de limbă română și rusă – analizând felul în care redacțiile au informat publicul despre cele mai importante evenimente ale anului trecut și mai ales ce devieri de la normele deontologice și-au permis. Spre deosebire de anii precedenți, de această dată am monitorizat separat postul public de televiziune Moldova 1. Am constatat că unii jurnaliști continuă să amestece faptele și opiniile în știrile lor, să neglijeze obligația de a oferi drept la replică protagoniștilor acuzați de anumite fapte și că mai multe redacții își construiesc agenda în baza afilierii lor politice. Moldova 1 nu a fost o excepție în acest sens, în mai multe situații ajustându-și conținutul la agenda guvernării.

Pornind de la încălcările identificate, am explicat cele mai grave abateri prin infografice și mai multe materiale video. Iar ca să ajungem la un public cât mai larg, am colaborat în 2020 cu vloggerul Dorin Galben. În câteva ediții ale emisiunii sale „Un show de doi galbeni”, vloggerul le-a vorbit urmăritorilor despre „ceea ce nu veți auzi și vedea la majoritatea televiziunilor”, accentuând în special favorizarea autorităților la unele dintre instituțiile monitorizate.

După lansarea mai multor rapoarte, am invitat reprezentanții acestor instituții media, membri ai Consiliului de Presă și ai Consiliului Audiovizualului la o discuție în care am punctat principalele probleme, în încercarea de a identifica cele mai bune soluții.

PODCASTUL cuMINTE – FILTREAZĂ cuMINTEa TREAZĂ!

Din septembrie 2020, CJI își ajută publicul să filtreze informația pe care o consumă și prin intermediul podcasturilor, un format mai nou, dar tot mai popular printre consumatorii de media din Republica Moldova. Podcastul cuMINTE, care apare de două ori pe lună, este primul și singurul podcast din țară care explică dezinformarea din media, tehnicile de manipulare și știrile false. În fiecare ediție, jurnaliști, cercetători și experți media analizează și explică cum sunt interpretate faptele, de ce o anumită afirmație ar putea să nu fie adevărul în ultimă instanță, de ce educația media este crucială și cum să nu ne lăsăm manipulați în avalanșa informațională a erei în care trăim. Demascarea falsurilor și manipulărilor din presă este la ordinea zilei, în vizorul celor mai buni specialiști, cu explicații în cele mai mici detalii și pe înțelesul tuturor.

În primele zece ediții, urmăritorii podcastului au aflat despre netichetă, clickbaituri, trolling, hărțuirea online, falsuri despre coronavirus, cum să se informeze în pragul alegerilor, să distingă între fapte și opinii sau de ce predarea educației media în școli este crucială în zilele noastre. De altfel, ediția despre bullying, cyberbullying și siguranța online a

copiilor s-a bucurat de cea mai mare popularitate anul trecut.

Fiind creat în special drept o platformă de educare a tinerei generații, podcastul nostru le este valoros și persoanelor cu deficiențe de văz, pentru care produsele audio sunt cele mai accesibile forme de învățare. Suntem prezenți pe cele mai importante platforme de podcasting și vom continua să lansăm ediții noi, pe teme relevante, și în 2021.

MEDIA RADAR ȘI CREDIBILITATEA PORTALURILOR MEDIA

Media Radar este un alt instrument care se înscrie în eforturile CJI de a-i ajuta pe consumatorii de media să înțeleagă riscurile dezinformării, mai exact cum să o evite, prin a le spune cât de credibile sunt portalurile de pe care se informează. Aplicația mobilă, singura de acest fel în Republica Moldova, evaluează credibilitatea a zeci de site-uri de știri în urma monitorizării acestora. Platforma conține un clasament în funcție de punctajul primit de fiecare portal după monitorizare, precum și indicele credibilității oferit site-urilor. Cei care au instalat aplicația Media Radar în telefoanele lor, primesc notificări atunci când site-urile își modifică scorul și se pot abona ca să fie notificați doar despre site-urile preferate.

Prin intermediul acestui produs, CJI și-a propus să ajute consumatorii de media să navigheze mai ușor prin informația oferită zilnic de numeroasele resurse media online, dar și să încurajeze instituțiile media să adopte un comportament corect, să fie transparenți, să adere la standardele profesionale și deontologice și să ofere conținut de calitate.

HACKATHONUL MEDIA „PUTEREA A CINCEA” – PUTEREA GÂNDIRII CRITICE

Pandemia de Covid-19 ne-a dat peste cap multe planuri. Dar pentru că lucrurile bune trebuie continuate, ne-am adaptat din mers noilor circumstanțe, să inspirăm adânc și să transpirăm de-a binelea, iar la

final să ne convingem că un hackathon media poate fi organizat la fel de bine și în format online. Pentru a șasea oară consecutiv i-am provocat pe toți cei pasionați de inovații și plini de energie creatoare să

Membrii juriului anunță echipele câștigătoare ale Hackathonului media „Puterea a cincea”, cu tema „Educație media: analizăm, conștientizăm, creăm”. 7-9 august 2020

participe la [Hackathonul media „Puterea a cincea”](#), cu tema „Educație media: analizăm, conștientizăm, creăm”. Cei 38 de participanți și participante, împărțiți în nouă echipe înscrise în concurs, au fost încurajați să-și pună la încercare creativitatea pentru a dezvolta aplicații și instrumente care să contribuie la dezvoltarea gândirii critice.

După trei zile pline de inspirație, juriul a desemnat trei echipe câștigătoare, iar noi le-am oferit 4.250 de dolari pentru ca ideile lor să prindă contur, iar instrumentele pe care le-au conceput să contribuie la o mai bună informare a consumatorilor de media. În anul 2021, acestea vor fi finalizate și puse la dispoziția profesorilor și elevilor care studiază disciplina opțională Educație pentru media, dar și a publicului larg.

Evricea – o platformă care își propune să dezvolte gândirea critică a elevilor și profesorilor prin jocuri, quiz-uri și exerciții.

Tinerii Abraziv Online – un serial educativ, care va explica temele din manualele Educație pentru media într-o formă accesibilă elevilor.

Between the Lines – o platformă interactivă pentru profesori, pe care se vor regăsi diverse instrumente menite să stimuleze gândirea critică a elevilor.

Fiți cu ochii pe noi, pentru a vedea ce formă au luat proiectele câștigătoare!

GRANTURI PENTRU CAMPANII ÎMPOTRIVA DEZINFORMĂRII ȘI PROPAGANDEI ÎN MEDIA

Și în anul 2020 am continuat să acordăm suport instituțiilor media pentru ca acestea să desfășoare campanii împotriva dezinformării și propagandei în media. La sfârșitul anului 2019, în rezultatul unui [concurs](#) am selectat două redacții – Cu Sens și Ager Media care, pe parcursul anului 2020, au #Verificat și demontat declarațiile false, trunchiate și manipulatorii ale demnitarilor și, respectiv, au analizat informațiile false distribuite în spațiul public și au încercat să aducă mai multă „lumină” pe rețeaua socială Ok.ru. Campaniile împotriva dezinformării și propagandei în media, pe lângă faptul că au ajutat consumatorul de media să deosebească „grâul de neghină”, au permis celor două instituții media

să-și sporească audiența și să devină mai vizibile pe piața media din Republica Moldova.

La sfârșitul anului 2020, în urma unui nou [concurs](#) am ales alte două instituții care vor combate propaganda și dezinformarea în media pe parcursul anului 2021. Redacția din Taraclia Tuk.md va spori nivelul de gândire critică în rândul vorbitorilor de limbă rusă din regiune prin demascarea falsurilor, manipulării și a propagandei, iar studioul de producție cinematografică Delev Film va realiza filmul documentar „#FAKENEWS: Mic manual de campanie electorală”, care va aduce în prim-plan mecanismele de răspândire a știrilor false, a zvonurilor și a teoriilor conspiraționiste.

Am instruit noi mesageri ai gândirii critice

Abilitatea de a analiza critic informația a devenit și mai necesară și actuală în 2020. În pofida circumstanțelor și a noilor provocări, am depus eforturi pentru a promova consumul conștient de informație, iar profesorii și elevii au continuat lecțiile de Educație pentru media.

EDUCAȚIE PENTRU MEDIA, ÎN TOT MAI MULTE ȘCOLI

În anul de studii 2020 – 2021, 74 de pedagogi predau această disciplină opțională unui număr de aproape 2.500 de elevi din 65 de școli de pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Acesta este al patrulea an în care disciplina opțională Educație pentru media este predată în școlile din Republica Moldova și al doilea an în care acest curs este predat la toate cele trei trepte de învățământ – primar, gimnazial, liceal.

Aria geografică în care este prezent cursul Educație

pentru media în acest an de studii cuprinde 24 de raioane și municipii: Chișinău, Rezina, Hâncești, Ialoveni, Anenii Noi, Sângerei, Soroca, Drochia, Telenești, Strășeni, Orhei, Călărași, Criuleni, Fălești, Basarabeasca, Glodeni, Cahul, Căușeni, Florești, mun. Bălți, Ungheni, mun. Comrat, Taraclia, Grigoriopol, inclusiv UTA Găgăuzia și regiunea transnistreană.

Pe tot parcursul anului, am instruit 23 de învățătoare, 102 profesoare și 6 profesori în cadrul a

Profesori din sudul Republicii Moldova de la treapta primară își îmbunătățesc abilitățile de predare a disciplinei Educație pentru media. 14-16 februarie 2020, Cahul

„Cursul Educație pentru media ne ajută să le dezvoltăm copiilor capacități de gândire critică, îi învățăm cum să distingă între adevăr și fals, între informații veridice și dezinformare. Aceste competențe ne sunt necesare și nouă, profesorilor, pentru dezvoltarea personală și perfecționarea profesională”.

Tatiana Terzi, Gimnaziul din satul Sofievca, raionul Comrat

Elevii petrec mult timp în mediul online, prin urmare ar trebui să învețe să utilizeze rațional produsele media pentru dezvoltarea lor personală. După finalizarea instruirii, am solicitat administrației liceului în care activez să promovăm Educația pentru media în instituția noastră astfel încât să formăm consumatori de media responsabili, cu gândire critică.”

Olga Oprea, Liceul „Mihai Eminescu”, satul Sipotenii, raionul Călărași

șapte instruirii pentru cadrele didactice (una pentru treapta primară, trei pentru treapta gimnazială și trei pentru cea de liceu), atât în format offline, cât și online. În timpul formărilor, profesori care predau în limbile română și rusă din diferite regiuni ale Republicii Moldova și-au dezvoltat competențe media pentru a putea ulterior contribui la formarea culturii media a elevilor.

Și-au dezvoltat competențe mediatice mai bune și cei 205 elevi din patru școli cu predare în limba rusă, în cadrul unui nou ciclu de lecții pe teme de

educație media, moderate de jurnalistul Dumitru Stoianov. Și studenții câtorva universități din Republica Moldova au fost antrenați în discuții despre dezinformare și calitatea informației pe care o consumă în media, împreună cu jurnalista Diana Raileanu, cercetătoarea media Aneta Gonța și președinta Consiliului de Presă, Viorica Zaharia. La cele patru ateliere de educație mediatică, două offline și două online, au participat 130 de studenți de la Universitatea de Studii Europene, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Universitatea Tehnică a Moldovei și Academia de Studii Economice.

Platforma Educația Mediatică și „instrumentele” gândirii critice

În sprijinul cadrelor didactice, al elevilor și tuturor consumatorilor de informație care vor să țină pasul cu inovațiile media și să fie vigilenți, platforma [Educația Mediatică](#) a rămas o resursă importantă, un portofoliu cu instrumente noi, articole de referință, quiz-uri și materiale video. Tot aici pot fi găsite toate resursele pentru predarea și învățarea cursului Educație pentru media.

„EDUCAȚIA PENTRU MEDIA – PRIORITATE ÎN ȘCOALA MEA”

EDUCAȚIE
pentru **medi@**

În premieră, am lansat concursul „Educația pentru media – prioritate în școala mea” în rândul instituțiilor de învățământ preuniversitar în care, în anul de studii 2020-2021, este predată disciplina opțională Educație pentru media la cel puțin una din cele trei trepte. Într-o primă etapă, am desemnat 12 câștigători din 20 de școli înscrise în concurs. Instituțiile selectate au la dispoziție șase luni și un suport financiar în valoare de 300 de euro pentru a desfășura activități de educație media, precum dezbateri, concursuri video, realizarea unui blog al școlii, flashmoburi sau quiz-uri, cu scopul de a încuraja eforturile profesorilor de a educa elevii în spiritul gândirii critice.

*Educația pentru media
- prioritate în școala mea*

DW Akademie

Prima ediție a concursului „Educația pentru media – prioritate în școala mea”

SĂPTĂMÂNA EDUCAȚIEI MEDIA, TRADIȚIE LA CJI

Săptămâna Educației Media (SEM) a devenit deja o tradiție a CJI. Desfășurată în perioada 19-25 octombrie 2020, a treia ediție a SEM a implicat peste 1.200 de elevi, învățători și profesori în dezbateri, lecții publice, mese rotunde, ședințe cu părinții, concursuri și expoziții de postere și fotografii, jocuri, quiz-uri și lecții despre securitatea online.

De asemenea, în contextul acestui eveniment, am anunțat două competiții pentru elevi – un concurs de postere și fotografii la tema „Eu în lumea media”, pentru elevii claselor primare, și un concurs de materiale video la tema „Dezinformarea pe timp de pandemie”, pentru elevi din clasele de gimnaziu și liceu. În total, am recepționat 75 de materiale realizate de 106 elevi. Șapte premii au fost oferite elevilor sau claselor de la treapta primară, iar șase – la treptele gimnazială și liceală, în cadrul a două evenimente de premiere online. Înainte de a fi anunțate rezultatele, Natalia Gribineț, șefa programului Educație Media de la Centrul Media pentru Tineri, le-a oferit celor peste 40 de participanți sfaturi pentru realizarea fotografiilor, posterelor sau materialelor video cu impact.

Săptămâna Educației Media, ediția a III-a, octombrie-noiembrie 2020

Adunarea fondatorilor

- Alexandru Canțîr
- Angela Sîrbu
- Nicolae Negru

Membrii Consiliului de administrare al CJI

- Mariana Rață
- Ana Gherciu
- Galina Vasiliev
- Ilie Chirtoacă

- Ion Preașca
- Tatiana Savva
- Ruslan Mihalevschi

Echipa CJI 2020

Nadine Gogu	<i>directoare executivă a CJI</i>
Anastasia Nani	<i>directoare adjunctă a CJI</i>
Ina Grejdeanu	<i>directoare pentru Dezvoltare Strategică a CJI</i>
Maia Metaxa/Aneta Gonța	<i>directoare, Școala de Studii Avansate în Jurnalism</i>
Rodica Tâltu/Ghenadie Râbacov	<i>coordonatoare academică/coordonator academic, Școala de Studii Avansate în Jurnalism</i>
Mariana Tabuncic	<i>manageră de program, Programul Instruire și Asistență pentru Mass-Media</i>
Liliana Bivol/Victoria Popa	<i>coordonatoare de program, Programul Instruire și Asistență pentru Mass-Media</i>
Victoria Tătaru	<i>asistentă de program, Programul Instruire și Asistență pentru Mass-Media</i>
Veronica Coroi	<i>coordonatoare de program, Programul Educație pentru Media</i>
Victoria Dodon	<i>redactoră-șefă, Programul Campanii și Publicații Media</i>
Cristina Zavatin	<i>coordonatoare de program, Programul Campanii și Publicații Media</i>
Vasile Gancev	<i>reporter, portalul www.media-azi.md, Programul Campanii și Publicații Media</i>
Denis Tkaci	<i>cameraman/editor de imagine, Programul Campanii și Publicații Media</i>
Andrei Rusu/Natalia Chivriga	<i>manager/manageră rețele sociale</i>
Tatiana Corai	<i>editoră</i>
Cristina Durnea/Zinaida Gheață	<i>juristă, Programul Politici, Legislație și Cercetare Media</i>
Eugenia Garbuz/Rita Rusu	<i>directoare financiară</i>
Elena Grigor	<i>contabilă</i>
Vasile Lașco	<i>șofer-administrator</i>

Proiecte implementate în 2020 și donatori/parteneri

1. **„Presa în sprijinul democrației, incluziunii și responsabilității în Moldova (MEDIA-M)”**, finanțat de Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și UK, implementat de Internews în Moldova. Activități: programe de instruire pentru jurnaliști, activități de promovare a educației media, granturi pentru oportunități noi, monitorizare și cercetare media. Perioada de implementare: mai 2017 - aprilie 2022.
2. **„Consolidarea competențelor de educație media”**, cu susținerea Deutsche Welle Akademie și cu suportul financiar al Ministerului Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare din Germania (BMZ). Activități: concursuri pentru elevi, organizate în contextul Săptămânii Educației Media, programe de instruire pentru profesori, promovarea cursului opțional Educație pentru media în școlile din Republica Moldova prin organizarea concursului „Educație pentru media – prioritate în școala mea”. Perioada de implementare: martie – noiembrie 2020.
3. **Expoziția World Press Photo**, organizată la Chișinău cu sprijinul financiar al Oficiului Ambasadei Regatului Țărilor de Jos. Perioada de implementare: septembrie – decembrie 2020.
4. **„Consolidarea Independenței Media în Moldova, Ucraina și Georgia”**, implementat de CJI și Internews. Activități: realizarea pachetelor multimedia naționale, locale și regionale. Perioada de implementare: noiembrie 2016 – decembrie 2020.
5. **„Înțelegerea audienței prin asistență digitală”**, finanțat de Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională prin intermediul Internews. Activități: training pentru reprezentanții instituțiilor media care vor să-și sporească audiența, consultații *online* pentru patru parteneri media, granturi mici pentru creșterea audienței oferite celor patru instituții media pentru a dezvolta instrumente și strategii de creștere a audienței online. Perioada de implementare: ianuarie – noiembrie 2020.
6. **„Sprijin pentru instituțiile media independente de limbă rusă și pentru eforturile în domeniul Educației media”**, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Regatului Țărilor de Jos. Activități: instruire în domeniul educației media pentru învățătorii și profesorii vorbitori de limbă rusă din raioanele de nord și de sud ale Republicii Moldova, inclusiv din Unitatea Teritorială Autonomă Gagauzia, lecții de educație media pentru elevii din aceleași regiuni și Chișinău. Perioada de implementare: 1 septembrie 2019 – 31 mai 2021.
7. **„Sprijin oferit activităților de educație media în Moldova cu scopul de a combate dezinformarea”**, finanțat de Ambasada Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova, implementat în parteneriat cu Internews în Moldova. Activități: lansarea unui clip video și a unei piese de teatru, prin care să fie promovată gândirea critică. Perioada de implementare: 15 noiembrie 2019 – 28 mai 2021.
8. **„Consolidarea capacităților organizațiilor societății civile prin dezvoltarea profesională a responsabililor de comunicare”**, finanțat de Fundația Soros Moldova. Activități: instruire pentru reprezentanții societății civile responsabili de comunicare și program de consultanță *in-house* pentru elaborarea/actualizarea strategiilor de comunicare ale organizațiilor. Perioada de implementare: 1 iunie 2020 – 31 ianuarie 2021.
9. **„Fortificarea capacității media de a produce conținut local creativ și informațional de înaltă calitate”**, finanțat de Ambasada Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova. Activități: instruirea studenților Școlii de Studii Avansate în Jurnalism (SSAJ) și a celor înscriși suplimentar la cursurile oferite de Școală. Perioada de implementare: 1 iulie 2019 – 1 iulie 2021.

- 10. „Comunicare Strategică și Suport pentru Mass-Media din Republica Moldova”,** finanțat de Uniunea Europeană. Activități: lecții de educație media, gestionarea unei platforme de semnalare a încălcărilor admise de radiodifuzori.
Perioada de implementare: 1 iulie 2020 – 30 iunie 2021.
- 11. „Monitorizarea rețelelor sociale în alegeri”,** realizat cu sprijinul financiar al Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova. Activități: monitorizarea comportamentului jurnaliștilor și al instituțiilor media pe rețeaua socială Facebook, precum și alte activități de monitorizare. Perioada de implementare: iulie 2020 – ianuarie 2021.
- 12. Activități de monitorizare sprijinite financiar de Misiunea OSCE.** Activități: monitorizarea a 10 instituții de presă de pe ambele maluri ale Nistrului. Perioada de implementare: mai – noiembrie 2020.
- 13. „Instrumente inovatoare de educație media pentru cetățeni bine informați”,** finanțat de Ambasada Finlandei la București. Activități: producerea podcasturilor, menținerea platformei T(V)E Privește!, producerea și distribuirea unui conținut de calitate și divers care să promoveze alfabetizarea media și rezistența la dezinformare prin intermediul portalului Mediacritica.
- 14. „Celula de criză a jurnaliștilor: sporirea transparenței și promovarea accesului sănătos la informații”,** sprijinit de Institutul pentru Reflectarea Războiului și a Păcii (Institute for War and Peace Reporting). Activități: sesizarea cazurilor de îngrădire a drepturilor presei, lansarea unei petiții privind accesul la informații de interes public, desfășurarea unei campanii de promovare a transparenței în cadrul instituțiilor de stat, lansarea unui document privind standardele de publicare proactivă a informațiilor de interes public. Perioada de implementare: 21 aprilie 2020 – 15 iunie 2020.
- 15. „Sprijin oferit instituțiilor media independente drept răspuns la criza provocată de Covid-19”,** finanțat de Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (SIDA). Activități: granturi oferite instituțiilor media independente pentru reflectarea corectă și echidistantă a evenimentelor curente în perioadă de criză cauzată de Covid-19. Perioada de implementare: iunie – decembrie 2020.
- 16. Barometrul de Informații Vibrante 2020,** finanțat de IREX. Perioada de implementare: aprilie – iunie 2020.

Raport financiar 2020

PROIECTE	2020				
	Sold din 2019	Primit	Cheltuit	Sold	Finanțare
	\$	\$	\$	\$	
Consolidarea competențelor de educație media	-	36 532	34 418	2 114	Deutsche Welle Akademie / Ministerul Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare din Germania
Organizarea expoziției World Press Photo 2020	-	16 259	12 145	4 114	Oficiului Ambasadei Regatului Țărilor de Jos la Chișinău
Sprijin pentru instituțiile media independente de limbă rusă și pentru eforturile în domeniul Educației media	1 860	22 259	21 624	2 495	Internews / Ministerul Afacerilor Externe al Regatului Țărilor de Jos
Activități de monitorizare a mass-media	-	15 180	18 744	-3 564	Misiunea OSCE
Instrumente inovatoare de educație media pentru cetățeni bine informați	-	23 469	15 332	8 137	Ambasada Finlandei la București
Celula de criză a jurnaliștilor: sporirea transparenței și promovarea accesului sănătos la informații	-	4 402	4 402	-	Institutul pentru Reflectarea Războiului și a Păcii (Institute for War and Peace Reporting)
"Proiectul moldo-german „Europa în vizor: rețeaua moldo-germană de jurnaliști pornește online!”"	-	1 554	1 554	-	Ministerul de Externe al Germaniei
Sprijin oferit instituțiilor media independente drept răspuns la criza provocată de Covid-19	-	242 927	240 119	2 808	Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (SIDA)
Comunicare Strategică și Suport pentru Mass-Media din Republica Moldova		14 043	14 043	-	Uniunea Europeană
Înțelegerea audienței prin asistență digitală	-1 403	71 909	70 789	-283	Internews / Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (SIDA)

PROIECTE	2020				
	Sold din 2019	Primit	Cheltuit	Sold	Finanțare
	\$	\$	\$	\$	
Presa în sprijinul democrației, incluziunii și responsabilității în Moldova (MEDIA-M)	-8 473	234 202	213 151	12 578	Internews / Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID) / UK Aid
Consolidarea independenței Media în Moldova, Ucraina și Georgia	-12 550	157 705	145 655	-500	Internews
Sprijin oferit activităților de educație media în Moldova cu scopul de a combate dezinformarea	-2 220	13 054	9 913	922	Ambasada SUA în R. Moldova
Consolidarea capacităților organizațiilor societății civile prin dezvoltarea profesională a responsabililor de comunicare	-	11 800	11 800	-	Fundația Soros Moldova
Fortificarea capacității media de a produce conținut local creativ și informațional de înaltă calitate	5 700	37 581	31 518	11 763	Ambasada SUA în R. Moldova
Monitorizarea rețelelor sociale în alegeri	-	28 000	20 313	7 687	Ambasada SUA în R. Moldova
Barometrul de Informații Vibrante 2020	-	4 722	4 722	-	IREX
Servicii video / Desfășurarea evenimentelor la Media HUB	-	335	335	-	Servicii prestate de CJI
Desemnarea procentuală 2%	325	98	-	423	Ministerul Finanțelor
Fondul de rezervă	69 618	45 190	28 879	85 929	Fonduri CJI
TOTAL	52 857	981 222	899 457	134 622	

Centrul pentru Jurnalism Independent

Str. Sciusev 53, Chișinău, MD-2012

Tel.: (022) 234 236, 213 652

Web – www.media-azi.md, www.mediacritica.md, www.moldova-azi.md, www.scoaladejurnalism.md